

*Купчак Мар'яна Ярославівна,
старший викладач кафедри права та
менеджменту у сфері цивільного захисту
Львівського державного університету безпеки
життєдіяльності, кандидат педагогічних наук
Саміло Андрій Вікторович,
доцент кафедри права та менеджменту у
сфері цивільного захисту Львівського
державного університету безпеки
життєдіяльності, кандидат юридичних наук*

РОЗВИТОК ПРАВООСВІТНІХ СИСТЕМ ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Корупція в Україні на даний час стала не стільки кримінальною проблемою, скільки загальнодержавним негативним чинником, який не тільки підриває авторитет влади та українського народу, але й руйнує державність, сприяючи при цьому, все більш глибокому підриву економічної безпеки. Українське суспільство, в цілому, усвідомлюючи масштаби корупції, навіть не уявляє до кінця загрозу, яку вона несе для держави. Розбудова України як суверенної, демократичної та правової держави неможлива без правової освіченості населення – процесу набуття правових знань, умінь, навичок, формування поваги до права, закону, прав та свобод людини, нетерпимого ставлення до будь-яких проявів корупційних правопорушень, відповідних правових антикорупційних орієнтирів та оцінок, правових поведінкових установок та мотивів правомірної поведінки [2, с. 23].

Спрямованість антикорупційної політики держави повинна відбуватись у напрямку розвитку правоосвітніх систем, враховуючи світові інтеграційні освітні процеси, які є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку держави, консолідації усіх її інституцій, гуманізації правових, соціальних, суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів суспільства та населення загалом [8].

Правова освіта в контексті антикорупційної політики держави полягає у здійсненні комплексу заходів навчального, виховного та інформаційного характеру, спрямованих на створення належних умов для набуття усіма верствами населення необхідного обсягу правових знань і навичок у їх застосуванні, які необхідні для реалізації своїх прав та свобод, а також сумлінного виконання як професійних, так і громадянських обов'язків у сфері запобігання корупційним проявам. У такому напрямі правова освіта повинна спрямовуватися на формування у суспільства високого рівня правової культури, правової свідомості, правової поведінки, правової освіченості у формуванні ціннісних антикорупційних орієнтирів, а також активної громадянської та державницької позиції [7].

Соціально-правова активність кожного залежать від трьох правоосвітніх складових антикорупційних заходів: освітнього, виховного та

практичного[4, с. 7]. Якщо освітній та виховний спрямовані на набутті достатнього рівня правових і професійних знань шляхом вивчення норм Конституції України та чинного антикорупційного законодавства України, у формуванні поваги до правових антикорупційних норм та приписів, а також сумлінного і свідомого їх виконання. То практичний полягає у відображенні вміння застосовувати надані правові та професійні антикорупційні знання у практичній діяльності.

Правова освіта здійснює прямий вплив на формування правосвідомості, яка є відображенням у їх свідомості явищ правової дійсності, що ґрунтуються на правових і науково обґрунтованих положеннях, поглядах, ідеях, викликають правові почуття, звички, установки, емоції щодо реалізації своїх прав та сумлінного і неупередженого виконання професійних обов'язків, а також на нетерпимому ставленні до будь яких проявів корупції. Складовими елементами правосвідомості у такому контексті виступає антикорупційний рівень суспільної свідомості, що виступає як чітко сформовані у свідомості кожного правові почуття, правові практичні знання, правові антикорупційні звички та звичаї. Слід наголосити на правовій ідеології, яка включає юридичні ідеї, теорії, погляди, що в систематизованому вигляді відображають правову реальність. Вона включає правові ідеї, правові переконання, правові поняття та категорії, правові цілі та настанови і виражає сутність конкретної національної правової системи. У такому випадку у свідомості кожного буде закладено негативне ставлення до корупційних правопорушень та осудливе ставлення до будь яких їх проявів.

Інтеграція України в світовий правоосвітній простір потребує впровадження інновацій (лат. Innovatio – оновлення, зміна), серед яких: використання досвіду державотворення сусідніх з Україною держав-членів ЄС; адаптування національного законодавства до вимог Болонського процесу; спільна підготовка фахівців у європейських закладах вищої освіти (ЗВО) та обмін випускниками; вирішення проблем юридичного визнання дипломів ЗВО України у країнах ЄС; підготовка фахівців, спроможних захистити українські інтереси в умовах світової конкуренції [9].

Модернізація правоосвітньої системи України враховуючи світові інноваційні правоосвітні норми і стандарти дозволить створити динамічну, мобільну, та конкурентоспроможну правоосвітню систему в Україні [3]. Нормативно-правовий антикорупційний напрямок повинен передбачати оновлення нормативної антикорупційної бази, зокрема:

схвалення Зasad державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2020 – 2024 роки [1];

прийняття Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки» [6];

внесення змін і доповнень до сьогодні чинних норм законодавства, їх адаптацію до світових правових антикорупційних норм та стандартів;

прийняття відповідних нормативно-правових актів що врегульовують питання підвищення якості правової освіти, зокрема, «Концепції розвитку юридичної освіти [5].

Можемо зробити висновки, що інновації державної антикорупційної політики України потребують прийняття низки антикорупційних нормативно-правових актів та внесення змін у національну правову антикорупційну базу, інноваційні методи, технології, зміст і форми правоосвітнього процесу, а особливо робити наголос на вивчення норм антикорупційного законодавства на усіх спеціальностях ЗВО, систему фінансування правоосвітньої галузі.

Список використаних джерел

1. Зasad державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2020 – 2024 роки. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL : <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Antykoruptsijna-strategiya-na-2020-2024-roky-za-rezultatamy-publichnyh-obgovoren-16.09.2020.pdf>]

2. Купчак М. Я., Саміло А. В. Правова освіта у контексті професійної підготовки фахівців ДСНС. *Вісник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту*. №30, 2019. С. 23-26.

3. Купчак М. Я. Вплив європейських інтеграційних процесів на розбудову правоосвітніх систем в Україні. *Вісник ЛДУБЖД*. №19, 2019. С. 146-152.

4. Легуша С.М. Сутність, функції і механізм правового виховання курсантів ВНЗ МВС України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / С.М. Легуша. – К., 2002. – 19 с.

5. Проект «Концепції розвитку юридичної освіти». URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/koncepciya-vdoskonalennya-pravnichoyi-uridichnoyi-osviti-dlya-fahovoyi-pidgotovki-pravnika>.

6. Проект Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки». URL : <https://nazk.gov.ua/uk/departament-koordinatsiyi-antikoruptsijnoyi-polityku/antikoruptsijna-strategiya/>.

7. Указ Президента України від 18.10.2001 № 992/2001 «Про Національну програму правової освіти населення». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001#Text>.

8. Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

9. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / О.Ф. Скакун. Харків: Консум, 2001. – 656 с.